

İSRAİL – İRAN GERİLİMİNİN PİYASALARA ETKİSİ

ALPER AYDEMİR, TEMMUZ 2025

ÖZET:

Haziran ayında İsrail ve İran arasında yaşanan çatışmalar ve süregelen gerilim sadece ortadoğu coğrafyasını değil tüm dünyayı ve finansal piyasaları da etkilemektedir. Bu not, söz konusu olayların piyasalara etkisini özetlemeyi amaçlamaktadır.

BAU Finansal Arařtırma ve
Uygulama Merkezi

Alper Aydemir, BAU İİSBF Ekonomi ve Finans Bölümü 2.sınıf lisans öğrencisidir.

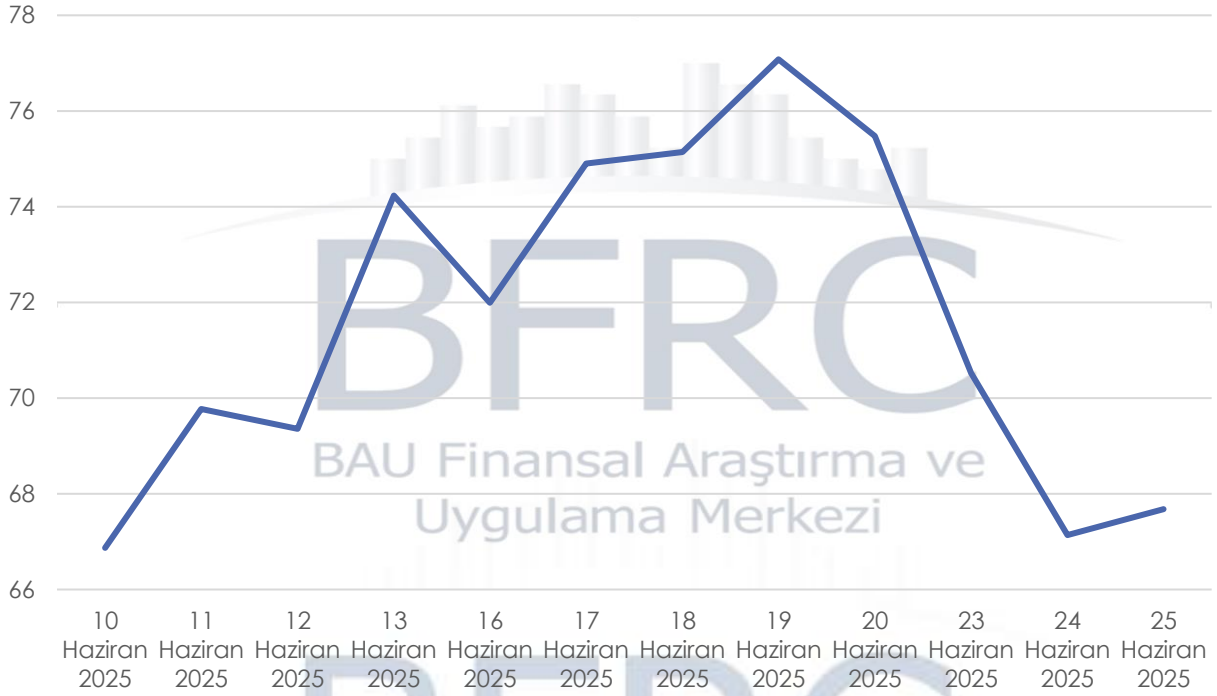
GİRİŞ:

13 Haziran sabahı İsrail hava kuvvetlerinin düzenlediği "Rising Lion" operasyonu ile birlikte İsrail ve İran arasındaki gerginlik oldukça yükseldi. İsrail, İran'ın yürüttüğü nükleer programın tehdit oluşturduğunu öne sürerek Natanz, Fordow ve İsfahan gibi nükleer tesisler ile birlikte bazı askeri altyapıları da hedef alarak büyük bir hava saldırısı düzenledi. Operasyonun hemen ardından İran Devrim Muhafızları, İsrail'deki askeri üslere ve sivil alanlara balistik füzeler ile saldırılar düzenleyerek karşı misillemede bulundu. Çatışmaların dokuzuncu gününde Amerika Birleşik Devletleri'nin üç İran nükleer tesisine düzenlediği hava saldırıları da çatışmanın genişlemesine sebebiyet verdi. Genişleyen çatışmalar 24 Haziran tarihinde Donald Trump ve Katar'ın yürüttüğü yoğun diplomatik temaslar sayesinde ateşkes ile sonuçlandı. Tarafların ilan edilen ateşkesi ihlal etmesiyle birlikte Donald Trump iki tarafı da ciddi şekilde uyardı. Donald Trump'ın ateşkes ihlali iddiaları nedeniyle iki ülkeyi uyarmasının ardından İsrail ve İran arasında kırılğan bir ateşkes sağlanmış gibi görünüyor.

KÜRESEL PİYASALAR NASIL ETKİLENDİ?

İsrail ve İran arasındaki geriliminin yükselmesiyle birlikte küresel enerji güvenliği açısından dünyanın en stratejik su yollarından birisi olan Hürmüz Boğazı'nın İran tarafından kapatılma tehdidi gündeme geldi. Bu tehdidin gündeme gelmesi, öncelikle petrol fiyatlarını doğrudan etkileyerek %15'e varan oranda sıçramasına sebebiyet verdi. ABD Başkanı Donald Trump'ın İsrail ve İran arasında ateşkes ilan etmesinin ardından petrol fiyatları, yükselmeye başladığı noktaya geri döndü. Aşağıdaki grafikte, 13 Haziran 2025'te başlayan jeopolitik gelişmelerin Brent petrol fiyatları üzerindeki etkisi gün gün izlenebilmektedir.

Brent Petrol Kapanış Fiyatı (USD/varil)

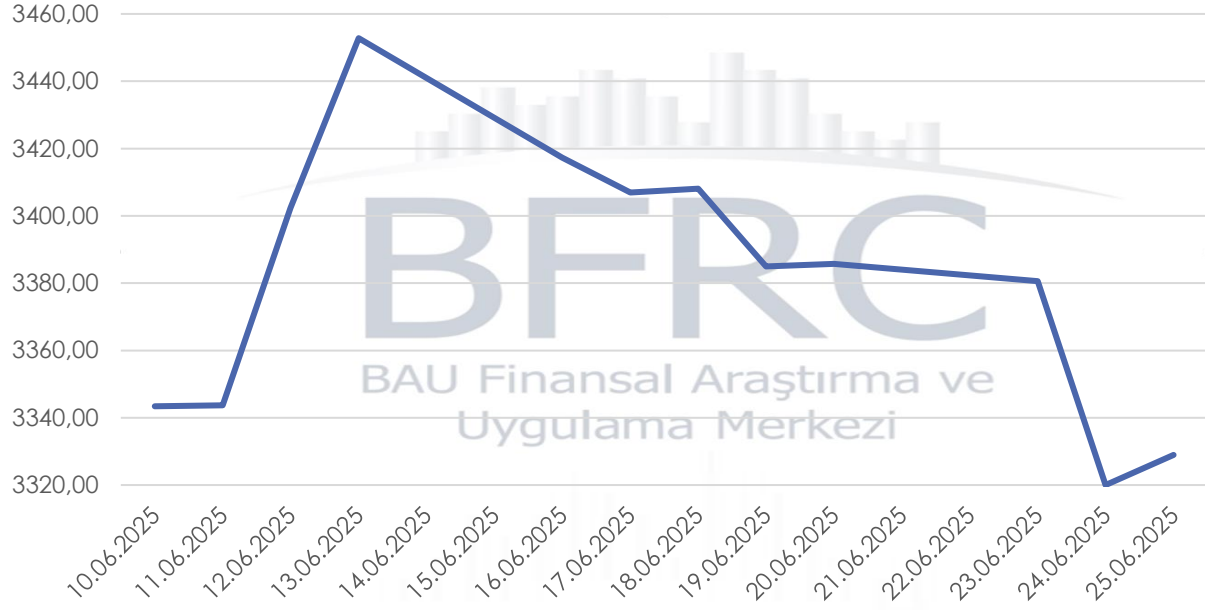

Grafik 1: 25/06/2025, Kaynak: [investing.com](https://www.investing.com)

Dünyanın en büyük petrol üreticilerinden olan İran, Batı'nın saldırı tehdidiyle karşılaştığında sık sık Hürmüz Boğazı'nı kapatma tehdidinde bulunur. Günde 17-20 milyon varil petrolün geçtiği bu boğazın kapatılması, dünya petrol arzını ciddi şekilde etkileyebilir.

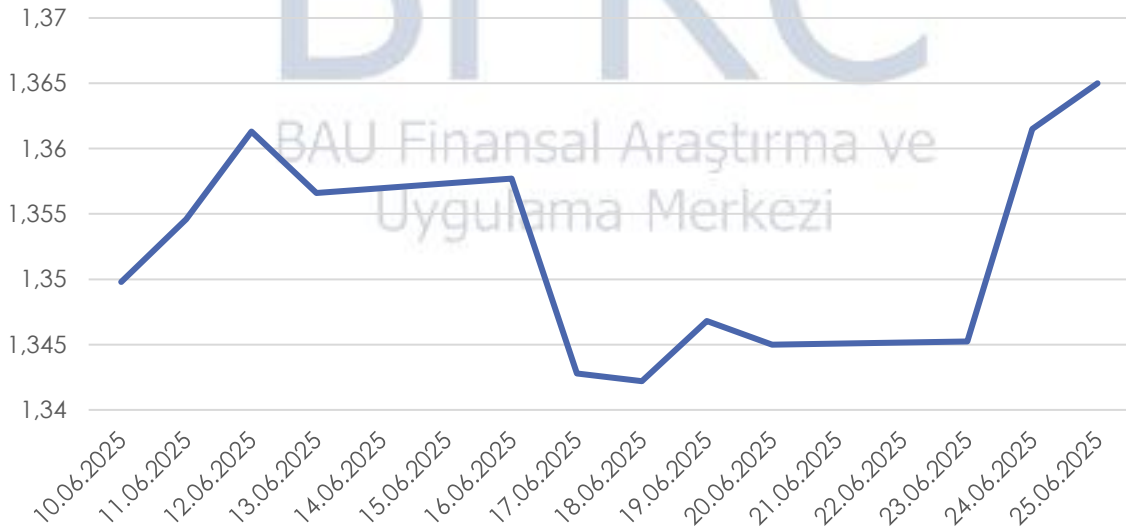
İsrail ve İran'ın karşılıklı saldırıları altın ve döviz fiyatları üzerinde de etkisini gösterdi. İlk saldırılar sonrası altın fiyatları %1-1,5 civarı yükselse de gerginlik görece sınırlı kalınca ve Trump'ın ateşkes duyurusunu açıklamasıyla fiyatlar hızla geri çekildi. Bununla birlikte Donald Trump'ın ateşkes açıklamasının ardından yatırımcıların risk alma duyarlılığına daha fazla maruz kalan para birimleri gelişirken, sterlin dolar karşısında yükseldi. Aşağıdaki grafiklerde, 13 Haziran 2025'te başlayan jeopolitik gelişmelerin USD/oz ve USD/Sterlin fiyatları üzerindeki etkisi gün gün gösterilmektedir.

Altın Kapanış Fiyatı (USD/oz)

Grafik 2: 25/06/2025, Kaynak: [investing.com](https://www.investing.com)

GBP/USD Kapanış

Grafik 3: 25/06/2025, Kaynak: [investing.com](https://www.investing.com)

AMERİKA BİRLEŞİK DEVLETLERİ'NİN TEPKİSİ:

13 Haziran'da başlayan gerilimlere ABD ve Trump yönetimi, ilk etapta temkinli yaklaşıp da çatışmalarının dokuzuncu gününde İran'ın nükleer tesislerine yönelik ikinci vuruşu büyük bir operasyon ile gerçekleştirdi. Natanz, Fordow ve İsfahan gibi nükleer tesislere düzenlenen operasyon ile ABD, İsrail'e destek verdiğini açıkça belli etti. CNN'in haberine göre nükleer tesislerin imha edilemediğine dair bir istihbarat değerlendirmesi sunuldu. Ancak Beyaz Saray, basındaki bu iddiaları yalanlayarak hedeflerin mükemmel bir şekilde vurulduğunu kamuoyuna vurguladı. Bu operasyona cevaben İran, Körfez'deki ABD üslerini hedef alarak karşı saldırılarda bulunsada Trump, hem İsrail'i hem İran'ı hedef alan açıklamalar yaptı. Tarafların ateşkes için sorumluluk alması gerektiği öne süren Trump, tarafları uyararak ateşkes sağlanmasını sağladı. Trump, her ne kadar İsrail'e dolaylı destek gösterse de ateşkes ihlallerinde çok sert çıkışlar sergiledi. Trump'ın sergilediği bu çıkışlar, taraflar arasında ateşkes sağlanmasında önemli bir faktör oldu.

ÇIKARIMLAR:

13 Haziran'da İsrail ile İran arasında yükselen gerilim, yalnızca iki ülke arasındaki bölgesel bir çatışma olmanın ötesine geçerek küresel dengeleri etkileyen bir kriz haline gelmiştir. Bu süreçte ABD'nin tutumu, olayların seyrini doğrudan etkileyen belirleyici bir unsur olmuştur. Washington yönetimi, özellikle İsrail'in İran'a yönelik askeri operasyonlarına açık destek vererek istihbarat, lojistik ve askeri müdahalelerle sürece dahil olmuştur. Ancak aynı zamanda ABD, çatışmanın daha fazla yayılmasını engellemek amacıyla diplomatik zemini etkin kullanmış ve İran'a yönelik topyekün bir savaş politikası izlemekten kaçınmıştır. Bu politika, hem bölgedeki müttefiklerine bağlılığını sürdürme hem de küresel enerji arzını ve ekonomik istikrarı koruma hedeflerinden kaynaklanmaktadır. Gerilimin en yoğun yaşandığı 13–24 Haziran tarihleri arasında petrol ve altın fiyatlarında ani yükselişler gözlemlenmiş, küresel piyasalarda risk algısı artmıştır. Ancak çatışmanın kısa sürede ateşkesle evrilmesi ve tarafların geri adım atmaları, piyasaların hızlıca dengeye oturmasını sağlamıştır. Bu durum, bölgede yaşanan jeopolitik gelişmelerin küresel piyasalardaki oynaklığı belirgin ölçüde artırabildiğini göstermektedir.

KAYNAK:

1. "Israel-Iran day 12 as it happened: Fragile truce appears to take hold after Trump rebukes Israel and Iran; White House hits out at 'leaked' intelligence assessment on Iran strikes," <https://www.ft.com/content/f44016f4-25b7-4f3f-9bb2-613e5a6d9e5e>